

VOLINIKUKANDIDAADI KÜSIMUSTIK**Marta KOS****Laienemine****1. Üldine pädevus, pühendumine Euroopale ja isiklik sõltumatus**

Millised Teie oskused ja kogemused on eriti olulised volinikuks saamisel ja Euroopa üldiste huvide eest seismisel, pidades eelkõige silmas Teie tulevast vastutusvaldkonda? Kuidas kavatsete aidata komisjoni poliitilisi suuniseid täita? Kuidas plaanite arvestada soolist aspekti ja lisada soolise perspektiivi kõigisse oma vastutusala poliitikavaldkondadesse? Kuidas kavatsete võtta oma tegevuses arvesse noorte vajadusi?

Kuidas saate Euroopa Parlamenti veenda oma sõltumatuses ja mil moel tagate, et Teie eelnev, praegune või tulevane tegevus ei sea kahtluse alla tööülesannete täitmist komisjonis?

Laienemisvoliniku kohale sobivaks kandidaadiks muudavad mind mu töö- ja elukogemus, tugev motiveeritus ja kirklik Euroopa-meelsus.

Mul on 35 aastat tõendatud juhtimiskogemust mitmesugustel poliitilistel, kodanikuühiskonna ja erasektori ametikohtadel. Oma töö eest suursaadikuna, edukate juhtimiskoolituste korraldamise ja kommunikatsioonialase tegevuse eest olen saanud mitmeid autasusid ja auhindu (2016. aasta Saksamaa aasta suursaadik ja Saksamaa Liitvabariigi teeneteordeni suurristi kavaler).

Minu ametialane tegevus on alati olnud tihedalt seotud Euroopa väärtuste, vabaduse ja demokraatia, õigluse, kaasatuse ja soolise võrdõiguslikkusega. Minu isiklik pühendumus põhineb lapsepõlves omandatud väärtustel. Minu perekonnas, kus panustati rohkelt kohaliku kogukonna tegemistesse, on alati olnud au sees vastastikune austus ja teistega arvestamine, pühendumine teistele ja isiklik vastutus.

Valitsuse kommunikatsioonibüroo direktori ja valitsuse pressiesindajana algatasin koos oma kaastöötajatega laiapõhjalise kampaania „Home in Europe“ Sloveenia ELiga integreerumise toetamiseks. Selle kampaaniaga kinnitasime, et oleme alati tundnud end eurooplastena, ning ametliku ühinemisega saime osaks ühisest Euroopa kodust.

Seejärel leidis minu suur kiindumus Euroopa integratsiooni rakendust Sloveenia kaubandus- ja tööstuskoja aseesimehe töökohal, kus ma toetasin riigi ühinemist Euroopa Liiduga ja aitasin ettevõtetel valmistuda liitumiseks ELi siseturuga.

Samuti olen saanud näidata oma pühendumust Euroopa väärtustele ja ideedele seitsmeaastase tegevuse jooksul suursaadikuna Saksamaal ja Šveitsis. Berliinis veedetud aastate jooksul osalesin aktiivselt Berliini protsessis, millega suurendati koostööd Lääne-Balkani kuue partneriga.

Kuna olen isiklikult kogenud Euroopa kodanikuks saamise eeliseid, mõistan hästi ELi perspektiiviga riikide kodanike püüdlust Euroopaga ühineda ning keerukaid siseprotsesse, mida riigid peavad ELi täisliikmeks saamiseks läbima.

Minu jaoks on Euroopa Liidu lepingus ja ELi toimimise lepingus sätestatud ELi väärtused ja eesmärgid üliolulised. Kooskõlas ELi eesmärkidega teen alati tööd kodanike heaolu nimel, võitlen sotsiaalse tõrjutuse ja diskrimineerimise vastu, töotan inimeste hüvanguks toimuva kestliku arengu nimel ning austan rikkalikku kultuurilist ja keelelist mitmekesisust, mille juures valmistab mulle eriti suurt uhkust see, et sloveeni keel on üks ELi 24 ametlikust keelest!

Minu isiklik ja ametialane tegevus on näidanud minu sõltumatust ja ausust ning lojaalsust ELi väärtustele. Olen kogu oma karjääri rajanud aususele, lojaalsusele ja sõltumatusele, seda alates sellest ajast, kui töötasin sõltumatu ajakirjanikuna riiklikus ja rahvusvahelises peavoolumeedias, kuni minu tegevuseni diplomaadina ja erasektoris. Ka siis, kui mulle antakse võimalus võtta üle voliniku ametikoht, jään nendele veendumustele truuks ning asun oma pädevuse ja pühendumuse najal teenima Euroopa Liitu ja kõiki selle kodanikke.

Kui mind laienemisvolinikuna ametisse kinnitatakse, hakkam isiklikult hea seisma selle eest, et hoida laienemise hoogu, nagu on ette nähtud ametisse astuva presidendi Ursula von der Leyeni poliitilistes suunistes ja aastate 2024–2029 strateegilises tegevuskavas, milles Euroopa Ülemkogu 27. juunil kokku leppis. Jagan täielikult põhimõtet, et laienemine peab olema tulemuspõhine protsess, mis sõltub iga riigi edusammude kiirusest, ning alustada tuleb reformidest põhiküsimuste valdkonnas. Liikmeks saamisele ei ole otseteed ning mul on kavas tagada, et iga kandidaatriiki ja potentsiaalset kandidaatriiki koheldakse õiglaselt ja hinnatakse ühtede ja samade kriteeriumide alusel, nii et edasiminekuks sõltub iga kandidaatriigi ja potentsiaalse kandidaatriigi enda saavutustest. See tähendab, et hindan võrdse hoolsusega kõiki laienemisriike, kes soovivad ELi liikmeks saada.

Koos kõrge esindaja/asepresidendiga on mul kavas jätkata Ukraina püsivat toetamist. Hakkam kasutama kõiki ühinemiseelse abi rahastamisvahendi, Ukraina rahastu ja Lääne-Balkani kasvukava võimalusi strateegilisel viisil. Osalen piirkondlikus integratsioonis, heanaaberlikes suhetes, lepitamises ning kahepoolsete vaidluste lahendamise hõlbustamises.

Kooskõlas oma missioonikirjaga juhin kommunikatsioonistrateegia ettevalmistamist, millega kõnetada kandidaatriikide ja ELi enda kodanikke ja sidusrühmi, keskendudes selge teabe andmisele laienemispoliitika ja ühinemisprotsessi eesmärkide kohta.

Olen valmis koos teiste volinikega panustama laienemiseelse poliitika läbivaatamisse ja mitmeaastase finantsraamistiku ettevalmistamisse, et muuta reformid laiahaardelisemaks ja süvitsiminevamaks ning valmistada EL laienemiseks paremini ette.

Venemaa jätkuv agressioonisõda Ukraina vastu kujutab endast provotseerimata, põhjendamatu ja ebaseaduslikku rünnakut suveräänse riigi ning selle territoriaalse terviklikkuse ja enesemääramisõiguse vastu. Ukraina võitleb iga päev ELi vabaduse eest. Mina võtan endale kohustuse töötada Ukraina vabaduse nimel ja valmistada ette Ukraina ühinemist ELiga.

Minu missioonikirjas on ette nähtud edendada seni Ukrainale antud enneolematu toetuse taustal komisjoni jätkuvat ja püsivat toetust Ukrainale, mis on tihedas kooskõlas minu enda veendumustega. See eeldab majanduse taastamise rahalise toetuse seostamist reformidega, mis on vajalikud nii Ukraina majanduse elavdamiseks kui ka Ukraina abistamiseks ühinemise poole liikumisel.

Komisjon jätkab Ukraina toetamiseks Ukraina rahastu ja Ukraina kavaga seotud reformide rakendamist ning koostöös oma partneritega ja Ukraina rahastajate platvormi kaudu Ukraina ülesehitamiseks tehtavat tööd.

Võttes arvesse toetuse ulatust ja valitsevat ebakindlust, on mul kavas nõuda, et ELi vahendite kasutamisega peavad kaasnema tugev kontroll, vastutus ja läbipaistvus ning nii ELi kui ka Ukraina kodanike seas tuleb teha teavitustööd, et selgitada vastastikust kasu, mida see toetus annab.

ELi järgmise mitmeaastase finantsraamistiku üle peetavate arutelude raames hakkam tihedas koostöös kolleegiumi teiste liikmetega kaaluma võimalusi, kuidas jätkata Ukraina toetamist 2027. aasta järgsel perioodil.

Ida suunal peaks peamiseks prioriteediks olema Ukraina ja Moldova kindel sidumine ELiga ühinemise protsessiga ning püüd tagada Gruusia püsimine ELiga ühinemise kursil.

Kui mind kinnitatakse laienemisvolinikuna ametisse, töötan koos kõrge esindaja/asepresidendiga välja kõigi Lõuna-Kaukaasia riikide toetamise põhimõtted ja asun seda toetust koordineerima ning alustan tööd Musta mere piirkonna uue üldise strateegilise raamistiku väljatöötamiseks.

Tuginedes oma pikaajalisele kogemusele soolise võrdõiguslikkuse edendamisel liikumises „She Knows“, kavatsen tagada ELi poliitika tõhusa rakendamise ELi liikmeks saamise väljavaatega riikides. Olen pühendunud naiste võimendamisele poliitilises elus ja julgustan seda edendama kõiki neid, kes töötavad juhtivatel poliitilistel ametikohtadel, näiteks toetades mitteametlikke võrgustikke kõigis ELi laienemisprotsessis osalevates riikides.

Kooskõlas soolise võrdõiguslikkuse strateegiaga 2020–2025 ja soolise võrdõiguslikkuse kolmanda tegevuskavaga olen kindlalt pühendunud soolise võrdõiguslikkuse edendamisele kõigis oma töö valdkondades. Seisan hea selle eest, et minu pädevusse kuuluva finantsabi andmisel võetakse soolist võrdõiguslikkust ja kaasavust arvesse ning soolise võrdõiguslikkuse perspektiiv suunab ELi tegevust alates meetmete esialgsest kindlaksmääramisest kuni nende rakendamiseni.

Toetan noori igal võimalikul viisil, sest ma usun kindlalt, et noor põlvkond ei ole ainult meie tulevik, vaid ka meie olevik! EL peab suutma võita naaberriikide noorte põlvkondade südamed ja meeled, nagu see oli meie puhul enne 2004. aasta ühinemist. Neil on õigus vaadata tulevikku lootuse ja kindlustundega. Seetõttu on noortes investeerimine minu ametiajal prioriteet, mis on kooskõlas ka 2022. aasta noorte tegevuskavaga.

Et tegeleda selliste probleemidega nagu nutikate noorte lahkumine, keskendutakse Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu, Ukraina rahastu, Moldova reformi- ja kasvurahastu ja muude selliste algatuste puhul juba praegu noorte ümberõppele ja oskuste täiendamisele. Lisaks toetan ka edaspidi noortegarantii kasutuselevõttu.

Kui mulle antakse võimalus, jätkan koostööd Euroopa noorsoosaadikute võrgustikuga, mis loodi ELi idanaabruses ja Lääne-Balkanil, et suurendada teadlikkust EList ja selle eelistest. Nagu on märgitud missioonikirjas, hakkan kiiresti korraldama ka iga-aastaseid noortepoliitika dialooge, mis peaksid toimuma minu ametiaja esimese 100 päeva jooksul.

2. Vastutusvaldkonna juhtimine ja koostöö Euroopa Parlamendiga

Kas lubate, et hoiate parlamenti nii enda kui ka oma vastutusala allüksuste tegevusega piisavalt kursis? Millistes aspektides peate end parlamendi ees vastutavaks?

Milliseid konkreetseid kohustusi olete valmis võtma suhtluses parlamendiga, seoses kohtumistega parlamendikomisjonides ja osalemisega täiskogul, oma tegevuse läbipaistvuse, koostöö ning parlamendi seisukohtadele ja seadusandlike algatuste taotlustele tulemusliku reageerimisega? Kas olete valmis edastama parlamendile õigeaegselt teavet ja dokumente kavandatavate algatuste või käimasolevate menetluste kohta nõukoguga võrdsetel alustel?

Kui mind kinnitatakse laienemisvolinikuks, jätkan kõigis minu pädevusse kuuluvates küsimustes tihedat ja korrapärast dialoogi Euroopa Parlamendiga. See on eriti oluline ajal, mil laienemisele on antud uus hoog ning laiemat geopoliitilist olukorda iseloomustab märkimisväärne ebastabiilsus ja ebakindlus. See on oluline ühine eesmärk, mille edukaks saavutamiseks on vaja kõigi institutsioonide ja osalejate tihedat koostööd.

Olen pühendunud tugevate, läbipaistvate ja konstruktiivsete suhete hoidmisele Euroopa Parlamendiga ning pean ennast parlamendi valitud liikmete ees, kes esindavad 450 miljoni ELi kodaniku häält, täielikult vastutavaks. Laienemisvolinikuna tegutsemisel on tõhus koostöö parlamendi ja selle liikmetega minu jaoks väga oluline. Seda seetõttu, et näen Euroopa Parlamenti kogu liidu jaoks avaliku arvamuse kehastajana. Ma kuulan ära teie seisukoha ja võtan seda oma töös arvesse. Avatud dialoog ja tihe koostöö parlamendiga on ELi laienemiseesmärkide edendamiseks mõeldavaimad.

Euroopa Parlamendil on ELi institutsioonilises raamistikus eriline koht ja olen pühendunud selle liikmete täielikule kaasamisele poliitikakujundamise protsessi kõikidesse etappidesse. Institutsiooniline tasakaal on väga oluline põhimõte ning aruandekohustus parlamendi ees ei ole üksnes menetlusnõue, vaid demokraatliku legitiimsuse ja läbipaistvuse peamisi tugisambaid.

Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu ning Ukraina rahastu ja Moldova reformi- ja kasvurahastu hiljutine loomine näitab seda, et parlament on pühendunud kiireloomulistel aegadel tulemuste saavutamisele. Mul on kavas jätkata seda koostööd, tunnustades täielikult jagatud kohustuste ajatundlikku iseloomu ning kohustudes tegutsema läbipaistvalt, usaldusväärset ja ühist eesmärki silmas pidades.

Kohustun korrapäraselt teavitama Euroopa Parlamenti ühinemisprotsessi seisust ja osalema avatud arvamustevahetuses. Püüan võtta oluliste poliitiliste küsimuste käsitlemisel arvesse Euroopa Parlamendi seisukohti, sest minu veendumuste kohaselt on see ainus viis, kuidas kandidaatriike ühinemiseks ette valmistada.

Olen valmis tulema täiskogu istungjärkudele ja asjaomaste komisjonide koosolekutele, et anda õigeaegselt teavet minu vastutusalasse kuuluvate peamiste algatuste kohta ning tagada parlamendi teavitamine enne olulisi otsuseid

või läbirääkimisi. Seda tuleb teha kooskõlas õigusraamistikuga, järgides samal ajal institutsioonilise tasakaalu põhimõtet. Samuti kohustun täielikult austama parlamendi ja nõukogu tegevust kaasseadusandjatena ning neile antud spetsiifilisi ülesandeid, eriti tulevaste seadusandlike menetluste ja rahastamisvahendite ettevalmistamisel.

Kinnitan, et osalen parlamendi väliskomisjoni ja teiste parlamendikomisjonide töös ja minu vastutusalaga seotud täiskogu aruteludel. Samuti osalen kolmepoolsetel kohtumistel ja peamistel läbirääkimistel, hoides dialoogi edendamiseks parlamendiliikmetega vahetut kontakti.

Voliniku ülesannete täitmisel juhindun läbipaistvusest. Kõikides küsimustes, mille puhul see on õigusaktides ette nähtud, peab parlament saama nõukoguga samal hulgal teavet, sealhulgas Ukraina, Lääne-Balkani ja Moldova rahastamisvahendite teemal. Lisaks olen valmis andma parlamendile aru ja jagama teavet nende instrumentide rakendamise kohta vastavates määrustes ette nähtud korrapärase dialoogi raames, samuti Euroopa Parlamendiga ühinemiseelse abi instrumendi teemal peetava kõrgetasemelise geopoliitilise dialoogi raames.

Samuti kohustun parlamendi resolutsioonidele kiiresti reageerima ja küsimustele kiiresti ja põhjalikult vastama. Tunnustades Euroopa Parlamendi tegevust õigusaktide algatamisel ja kujundamisel, nagu ka ametisse astuv president Ursula von der Leyen on korduvalt vajalikuks pidanud, luban anda resolutsioonidele ametliku vastuse ettenähtud kolmekuulise tähtaja jooksul. Teen protsessi igas etapis tihedat koostööd asjaomaste parlamendikomisjonidega, eelkõige seoses Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 225 kohaste resolutsioonidega, tagades põhjalikud ja õigeaegsed järelmeetmed.

Lõpetuseks tunnustan parlamendi olulist tegevust demokraatia toetamisel kogu maailmas, eelkõige laienemis- ja naabruspiirkondades. Olen pühendunud tihedale koostööle Euroopa Parlamendiga demokraatia toetamise valdkonnas, eelkõige valimisvaatlusmissioonide soovitudele reageerimisel, sest see on väga oluline partnerriikides demokraatlike normide edendamiseks ja poliitilise stabiilsuse tagamiseks. Teen tööd selle nimel, et maksimeerida ELi mõju ja tagada missiooni soovitude koordineeritud ja sidusad järelmeetmed.

Kui saan võimaluse olla laienemisvolinik, hakkam tihedas koostöös Euroopa Parlamendiga levitama naaberriikides Euroopa väärtusi ja tähtsustama demokraatiat, inimõigusi, kaasatust ja võrdsust. Ühiste jõupingutustega hakkame ühiskondlikus ja poliitilises elus võimestama naisi ja noori. Samuti sooviksin toetuda Euroopa Parlamendi liikmete eksperditeadmistele piirkondliku integratsiooni, naabrusuhete ja eelkõige lepitamise valdkonnas.

Sooviksin kaasata Euroopa Parlamendi liikmed aktiivselt teavituskampaaniasse, millega tagada laienemise edusammude tutvustamine ELi kodanike ja sidusrühmade ning laienemispartnerite kodanike seas, ning osaleda koos parlamendiliikmetega ühistel üritustel ja kampaaniates.

Väliskomisjoni küsimused

3. Poliitilistes suunistes järgmisele Euroopa Komisjonile (2024–2029) kirjeldatakse laienemist kui moraalset, poliitilist ja geostrateegilist kohustust liidu väljakujundamiseks. Millised on Teie konkreetsed prioriteedid ning sihid ja eesmärgid seoses laienemisportfelliga lühikeses, keskpikas ja pikas perspektiivis (Teie ametiaja jooksul), ilma et see piiraks komisjoni otsustusprotsessi, ning kuidas kujutate ette ülesannete jaotust ja rollide vastastikust täiendavust asepresidendi ja kõrge esindajaga laienemispoliitika ja idanaabruse valdkonnas? Millised võiksid olla peamised probleemid (rahvusvahelised, piirkondlikud, kahepoolsed, institutsioonilised jne), mida näete nende prioriteetide ja eesmärkide saavutamisel, kuidas kavatsete need lahendada ning piisavalt tõhustada ELi kommunikatsioonistrateegiat, et tõrjuda valenarratiive ja desinformatsiooni, eelkõige ELi kohta?

Praegune geopoliitiline kontekst on toonud laienemise ELi peamiste poliitiliste prioriteetide hulka. On saanud selgeks, et laienemispoliitikal on väga oluline roll meie maailmajaos rahu, vabaduse ja heaolu tagamisel. Kui mind volinikuks kinnitatakse, on minu peamine eesmärk teha laienemispartneritega tihedat koostööd, et aidata neil edasi liikuda ELiga ühinemise kursil vastavalt sellele, millised on nende endi püüdlused ja poliitiline tahe. Seda tehes kasutan kõiki minu käsutuses olevaid vahendeid. Kuna laienemisküsimused kuuluvad kogu komisjoni pädevusse, kavatsen teha tihedat koostööd oma kolleegidega kolleegiumis ja eelkõige kõrge esindaja/asepresidendiga. Samuti kavatsen ma energiliselt kaasa aidata sellele, et EL ise oleks valmis uusi liikmeid vastu võtma. See tähendab eelkõige poliitika laienemiseelset läbivaatamist.

Kui mind kinnitatakse laienemisvoliniku ametisse, siis pühendan järgmised viis aastat sellele, et võimalikult palju laienemisprotsessis osalevaid riike saaksid täielikult ette valmistatud ELi liikmesusest tulenevate kohustuste

täitmiseks ja nendega peetavad ühinemisläbirääkimised oleksid lõpule viidud. See annaks tugeva signaali meie pühendumusest laienemisele ja kinnitaks partneritele, et liit täidab oma lubadusi. Meie lähenemisviis peaks olema orienteeritud tulemuslikkusele, kuna sellest oleneb laienemisprotsessi usaldusväärsus ja pöördumatus. Lühemas perspektiivis püüan saavutada eelkõige seda, et kõik kandidaatriigid liiguksid ühinemisteel edasi. Ma pean silmas näiteks peatükkide sulgemist Montenegroga, järelejäänud teemavaldkondade avamist Albaaniaga ning põhiküsimuste teemavaldkonna avamist läbirääkimistel Põhja-Makedoonia, Ukraina ja Moldova Vabariigiga.

Kuna läbirääkimiste tempo oleneb põhiküsimuste lahendamisest, kavatsen tähelepanelikult jälgida edasilikumist sellel alal. Aitan laienemispartneritel teha põhiküsimuste alal selliseid reforme, mis annavad tunnistust püsivast ja pöördumatust pühendumusest demokraatlikule valitsemistavale ja õigusriigile, sealhulgas korrupsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastasele võitlusele ning inimõiguste austamisele.

Minu ametiaja teine oluline prioriteet on Ukraina toetamine tema teekonnal ELi liikmesuse suunas. Hoolimata Venemaa agressioonisõjast on Ukraina teinud märkimisväärseid edusamme oma institutsioonide ja õigusraamistiku reformimisel. Kavatsen toetada Ukraina majanduse taastamist, avaliku ja erasektori investeeringuid ning poliitilist lähenemist ELile, ning kasutada selleks täielikult ära Ukraina rahastu võimalused. Suur osa sellest rahast antakse välja vastavalt sellele, kuidas edenevad peamised reformid. See on oluline ka majanduskasvu ning taastamise ja ülesehitamise seisukohalt. Kavatsen Ukrainaga tihedas koostöös aidata need reformid kavakohaselt ellu viia ning ühtlasi pöörata suurt tähelepanu ELi finantshuvide kaitsmisele.

Meie laienemispartneritel aitan järk-järgult integreeruda ELi majanduse põhisektoritesse. Võtan täies ulatuses kasutusele uued vahendid, nagu Ukraina rahastu, Lääne-Balkani kasvukava, Türgi investeerimisplatvorm ja ka tulevane Moldova rahastu, kui kaasseadusandjad on selle vastu võtnud. Väga oluline on võimalikult täielikult ära kasutada võimalused, mida pakuvad koos Ukraina, Moldova ja Gruusiaga moodustatud põhjalikud ja laiaulatuslikud vabakaubanduspiirkonnad. Vabakaubanduspiirkonnad võimaldavad laienemispartneritel saada veel enne ühinemist käegakatsutavat, ELi liikmesusele omast kasu teatavates sektorites, kus õigusnormide ühtlustamine on piisavalt kaugele jõudnud, ning aitavad kaasa integratsioonile.

Minu ametiaja keskne ülesanne on laienemisprotsessi ummikseisude lahendamine. Varasematel aegadel on kandidaatriikide vahelised kahepoolsed probleemid ja probleemid suhetes ELi liikmesriikidega põhjustanud märkimisväärseid viivitusi. Vaidlusi põhjustavate murede tõsidust ei saa eitada ja need tuleb kiiresti lahendada, et protsessi usaldusväärust mitte kahjustada ja et laienemispartnerid saaksid edasi liikuda. Kavatsen välja selgitada sobivad lahendused ja teha selleks koostööd kõrge esindaja/asepresidendiga. Lääne-Balkani riikide stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingutes kuulub oluline koht piirkondlikule koostööle. See koostöö on ka piirkonna kasvukava keskmes. Usun, et ELi perspektiivi taasrõhutamine, ELiga järkjärguline integreerumine kasvukava kaudu ja piirkondlikud algatused, nagu piirkonna ühisturg, aitavad kaasa piirkonnasisesele lähenemisele, leppimisele ja vanade probleemide lahendamisele.

Hiljutiste sündmuste ja idanaabruse keerulise dünaamika valguses on äärmiselt oluline, et meie partnerlus piirkonnaga täidaks oma eesmärgi. Selleks on vaja valida lähenemisviise vastavalt sellele, kuidas olud muutuvad. Ühinemisläbirääkimised Ukraina ja Moldovaga peavad edenema. Moldova toetamise, sealhulgas tema Euroopaga ühinemise tegevuskava seisukohalt on äärmiselt oluline hakata tegelikult rakendama selle riigi kasvukava, kui kaasseadusandjad on heaks kiitnud sellega seotud rahastu loomise. ELi ja Gruusia suhete tulevik sõltub Gruusia ametivõimude tegevusest. Olen valmis tegutsema kohe, kui Gruusia ametivõimud on kindlalt otsustanud taas ELi kursile asuda, ja olen valmis toetama poliitilist üleminekut Valgevenes, kui tingimused seda võimaldavad. Samal ajal julgustan ja toetan neid, kes soovivad oma riigile vaba ja demokraatlikku tulevikku.

Taga-Kaukaasias jätkan Armeenia vastupidavus- ja kasvukava rakendamist, et toetada Jerevaniga loodud uut partnerlust tagastamatute toetuste ja investeeringute kaasamisega. Armeeniaga peetava viisanõude kaotamise dialoogi asjus kavatsen teha tihedat koostööd liikmesriikide ning tulevase siseasjade ja rände volinikuga. Mis puudutab Aserbaidžaanit, siis koos kõrge esindaja/asepresidendiga keskendume energiapuudusele, ühendustele ja majandusarengule ning toetame inimõiguste ja õigusriigi tegevuskava eluviimist. Kavatsen koostöös nii Armeenia kui ka Aserbaidžaaniga edendada rahuprotsessi, toetada stabiilsust ja rahu kogu laiemas naabruskonnas ning tihendada koostööd ühenduste parandamiseks piirkonnas. Kavatsen tihedas koostöös kõrge esindaja/asepresidendiga töötada välja tervikliku strateegia Musta mere piirkonna energiapuuduse suurendamiseks ja digiühenduste parandamiseks võimaldavate taristuprojektide rakendamiseks. Tegeleda tuleb ka piirkonna julgeolekuprobleemidega, mida veelgi süvendab Venemaa sõjaline tegevus. Kavatsen anda panuse kõigi piirkonna

riikide kodanikuühiskonna hüvanguks ning jätkata Venemaa kodanikuühiskonna, inimõiguste kaitsjate ja sõltumatu meedia toetamist.

Jätkan koos kõrge esindaja/asepresidendiga tööd ELi kandidaatriigi ja partneri Türgi suunal. Ühinemisläbirääkimised 2018. aastal küll seiskusid, kuid mõlema poole huvides on parandada koostööd poliitika, majanduse ja kaubanduse valdkonnas. Koostöö käigus peab Türgi astuma konkreetseid samme õigusriigi ja põhiõiguste alaste probleemide kõrvaldamiseks ning osalema Küprose probleemi lahendamises ÜRO raamistiku alusel, vastavalt asjakohastele ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonidele ning kooskõlas liidu aluspõhimõtete ja *acquis*'ga.

Üldsus toetab laienemist siis, kui teavitustöö laienemise eelistest ja probleemidest on tulemuslik. Kunagise ajakirjanikuna usun kindlalt, et kommunikatsioon aitab saavutada positiivseid muutusi. Kohe oma ametiaja esimestel nädalatel teen kokkuvõtte laienemisega seotud muredest ja töötan selle tulemuste alusel välja nii meie laienemispartneritele kui ka ELi liikmesriikidele suunatud põhjaliku kommunikatsioonistrateegia. Kavatsen tihedas koostöös liikmesriikidega tundma õppida muresid, mida nende riikide kodanikele põhjustab laienemine, ning loodan, et Euroopa Parlament osaleb selles arutelus ELi kodanike häälekandjana.

Ma tean ka seda, milliseid võimalusi pakub kommunikatsioon ELi õõnestamiseks, mida selline tegevus võib kaasa tuua ja kuidas see võib mõjutada laienemispoliitikat. Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu on näidanud, kui suured on ohud meie julgeolekule ja demokraatiale. Kui mind ametisse kinnitatakse, kavatsen tugevalt toetada president von der Leyeni väljakuulutatud Euroopa demokraatia kaitse programmi tegevust – aidata meie partnereil suurenda vastupidavust desinformatsioonile ja toetada nende demokraatlikke protsesse. Selleks tuleb edendada institutsioonide koostööd, kodanikuühiskonna ja inimõiguste toetamist ning ajakirjanike kaitsmist.

4. Palun täpsustage, lähtudes komisjoni presidendi üldistest suunistest komisjoni suhete tugevdamiseks Euroopa Parlamendiga, kuidas kavatsete:

- *proaktiivselt ja tõhusalt kaasata Euroopa Parlamenti (kui Euroopa tiimi lahutamatu osalejat) juba alates oma prioriteetide ja eesmärkide väljatöötamise ja arendamise protsessi varaseimatest etappidest;*
- *hoida alal korrapäraseid arvamuste vahetusi täiskogul ja parlamendi väliskomisjoniga; tagada struktureeritud dialoogi ja kindlustada vajadusel lühikese etteteatamisajaga oma kohaloleku väliskomisjonis märkimisväärsete sündmuste või oluliste arengute korral; tagada oma osalemise parlamentidevahelistel konverentsidel ÜVJP/ÜJKP küsimustes, kui see on asjakohane;*
- *tagada, et Euroopa Parlamendi seisukohti võetakse nõuetekohaselt arvesse õigusaktide ettepanekutes ning uutes või ajakohastatud ELi teatistes ja strateegiates, ning tagada, et parlamenti ja eelkõige selle väliskomisjoni teavitatakse sellistest ettepanekutest ja dokumentidest (sealhulgas laienemispaketist) süstemaatiliselt ja õigeaegselt ning nendega konsulteeritakse, ning et Euroopa Komisjoni ja parlamendi tegevus oleks paremini sünkroniseeritud (näiteks ametlike strateegiliste dokumentide avaldamise, ministrite kohtumiste ja tippkohtumiste planeeritud ajakavade, ühinemisläbirääkimiste peatükkide avamise või sulgemise ettepanekute, rahvusvaheliste lepingute üle läbirääkimiste alustamise ettepanekute, inimõigustealaste dialoogide jms süstemaatilise eelneva jagamise kaudu);*
- *tagada, et parlamendile jagatakse laienemispoliitika kohta asjakohast teavet ja dokumente, sealhulgas neid, mida jagatakse nõukoguga, ning et väliskomisjoni teavitatakse viivitamata ja täielikult, nii kirjalikult kui ka suuliselt ühinemisläbirääkimiste ja rahvusvaheliste lepingute läbirääkimiste kõigis etappides, ning et parlamendi seisukohti võetakse enne läbirääkimiste algust ja kogu protsessi vältel nõuetekohaselt arvesse;*
- *tagada, et kinniste koosolekute ajal antakse Euroopa Parlamendile asja- ja ajakohast mitteavalikku teavet;*
- *säilitada ja tagada demokraatia toetamise meetmete valdkonnas täiendava koostöö, koordineerimise ja tõhususe komisjoni ja parlamendi vahel.*

Kui mind ametisse kinnitatakse, siis vastavalt komisjoni presidendi suunisele tugevdada komisjoni suhteid Euroopa Parlamendiga kavatsen parlamenti ennetavalt ja sisuliselt ning algusest peale kaasata oma prioriteetide ja eesmärkide väljatöötamisse ja arendamisse. Jään ootama korrapäraselt arvamustevahetust Euroopa Parlamendiga minu vastutusalas olevates küsimustes ja võtan selle tulemusi igati arvesse. Samuti tagan ma oma ametiaja jooksul õigeaegse teavituse ning teabevahetuse väliskomisjoni ja muude asjaomaste komisjonidega strateegiate, aastaaruannete ja muude kavandatavate ja käimasolevate algatuste kohta, võttes arvesse nõutavat konfidentsiaalsuse taset.

Mis puudutab konkreetset laienemist, siis kavatsen hakata osalema struktureeritud dialoogis ja laienemispaketti käsitlevas arvamustevahetuses parlamendi väliskomisjoniga kohe pärast paketi vastuvõtmist kolleegiumis. Teavitan Euroopa Parlamenti oma visiitidest minu pädevusvaldkonda kuuluvatesse riikidesse ning suhtlen ja jagan teavet väliskomisjoni ja muude asjaomaste komisjonidega. Selleks et ELi üldsus toetaks laienemist, on regulaarse ja läbipaistva dialoogi pidamine Euroopa Parlamendiga mõõdapääsmatu.

Luban minu vastutusalasse kuuluvate rahastamisvahendite üle pidada parlamendiga korrapäraselt dialoogi ning anda parlamendile piisavalt üksikasjalikku teavet vahendite kasutamise kohta. Pean väärtuslikuks teie seisukohti küsimuses, kuidas neid vahendeid saaks paremini rakendada. Pidades silmas parlamendi eelarvejärelvalve pädevust teavitan Euroopa Parlamendi liikmeid kooskõlas hea ja õiglase institutsioonidevahelise koostöö põhimõtte ja kehtivate reeglitega ka kõikidest partnerluse raames minu vastutusalasse kuuluvate riikidega sõlmitavatest kokkulepetest.

Osalen Euroopa Parlamendi täiskogu aruteludel, komisjonide koosolekutel ja institutsioonidevahelistel (kolmepoolsetel) läbirääkimistel. Luban ka teha tihedat koostööd Euroopa Parlamendiga ning reageerida asjakohaselt ja õigeaegselt parlamendi resolutsioonides tõstatatud küsimustele, võttes arvesse meie ja partnerite kahe- ja mitmepoolsete suhete raamistiket väljendatud seisukohti.

Tagan kiire ja täieliku teavitamise laienemisprotsessi ja rahvusvaheliste lepingute üle peetavatest läbirääkimistest, kui konfidentsiaalsuse tagamiseks vajalikud meetmed on võetud.

Olen valmis vajaduse korral osalema parlamendi sellesuunalistes tegevustes. Kavatsen välja selgitada, kuidas saaksime tugevdada meie kummagi suutlikkuse suurendamise meetmete, näiteks Euroopa Parlamendi pakutavate stipendiumide ning tema korraldatavate Jean Monnet' dialoogide ja õppekülastuste ning parlamentaarsete konverentside ja seminaride vahelist sünergiat selleks, et vahetada keerulistes olukordades head parlamentitava, hoida suhteid ja edendada dialoogi. Lisaks olen valmis uurima, kuidas saavutada, et Euroopa Parlamendi ja partnerite, eelkõige laienemisprotsessis osalevate riikide parlamentide vahelised delegatsioonid jätkaksid aktiivset tegevust ja keskendusid vajalikele reformidele.

5. Poliitilistes suunistes järgmisele Euroopa Komisjonile (2024–2029) rõhutatakse, et „ELiga ühinemine jääb alati tulemuspõhiseks protsessiks ning iga kandidaati hinnatakse selle alusel, kuidas ta on kõigi kriteeriumide täitmisel edenenu“. Kuidas kavatsete tagada laienemisprotsessi jõulise ja tõhusama järelvalve, mis põhineb kandidaatriikide poolt kõigis läbirääkimispeatükkides tehtud reformide ja edusammude aruandlusel ja hindamisel koos strateegiliselt kohaldatava sihtotstarbelise tingimuslikkusega, mis põhineb selgetel edusammude võrdlusel, karistades tagasilööke aluspõhimõtete ja väärtuste järgimisel või reformide püsivat seisakut ning premeerides reforme ja sihtasemete täitmist selge läbirääkimiste ajakava kaudu? Kuna Teie missioonikirjas on märgitud, et kavatsete töötada kandidaatriikide järkjärgulise integratsiooni nimel, siis millised konkreetsed poliitikalavaldkonnad on Teie arvates selleks sobivad ning millised on Teie arvates peamised institutsioonidevahelised ja poliitilised reformid, mis on vajalikud laienemisprotsessis osalevate riikide edukaks ühinemiseks? Kuidas kavatsete taastada ELi laienemisprotsessi usaldusväarsuse, eelkõige Lääne-Balkani riikides, ja milliseid konkreetseid meetmeid kavatsete võtta, et tagada kauaoodatud oluliste reformide kiirema edenemise selles piirkonnas?

Mul on selge visioon: laienemine peab tugevdama mõlemaid – nii liitu kui ka selle tulevase liikmeid. Tulevased liikmed peavad olema hästi ette valmistatud ja täielikult pühendunud ELi kursil edasiliikumisele ning hoolitsema selle eest, et säiliks meie väärtuste ja protsesside usaldusväarsus. Kui mind ametisse kinnitatakse, kavatsen selle visiooni elluviimiseks teha väsimatult koostööd meie laienemispartnerite, ELi liikmesriikide, Euroopa Parlamendi ja kõigi sidusrühmadega. Selleks et laienemise protsess oleks kavakindel ja usaldusväärne ning põhineks selgetel edusammudel, kavatsen kõrvale kaldumatult lähtuda tulemuspõhisest lähenemisviisist. Iga laienemispartnerit hinnatakse eraldi, lähtudes tema saavutustest ELi kriteeriumide täitmisel. See toimub juba kehtestatud terviklikus raamistikus, mis hõlmab läbipaistvat aruandlust, strateegilist tingimuslikkust ja uuendatud laienemismetoodikaga ette nähtud selgeid edukriteeriume.

Kõigis põhiküsimustes (sealhulgas õigusriigi põhimõtte) ja kõigis läbirääkimispeatükkides tehtavaid reforme hinnata ning edasiste edusammude hindamiseks kasutatavaid soovitusi anda on endiselt kavas iga-aastaste laienemispakettide abil. Aruanded on olulised seetõttu, et neist saab üksikasjaliku ja läbipaistva ülevaate iga laienemisprotsessis osaleva riigi edusammudest.

Selleks et tagada reformide täielik rakendamine laienemisprotsessis osalevates riikides, kasutan ma võimalikult palju meie käsutuses olevaid rangeid järelevalve- ja hindamismehhanisme. Need mehhanismid on iga kandidaatriigi ELi õigustikuga vastavusse viimise korrapärane hindamine ja üksikasjalike aruannete koostamine nende tulemuslikkuse kohta põhivaldkondades. Tähelepanelikult ei jälgita mitte ainult õigusaktide vastuvõtmist, vaid ka reformide tegelikku elluviimist. Meil on juba ühinemiseelselt olemas kõik vahendid, et saavutada õigusriigi põhimõtete järgimine, edendada võitlust korrupsiooni ning raske ja organiseeritud kuritegevusega ja tagada, et põhiõigused kajastuksid ka praktikas, mitte ainult vastuvõetud õigusaktides. Ma jätkan koos oma kolleegidega kolleegiumis ning nõukogu ja Euroopa Parlamendiga tööd selle nimel, et kehtestada meetmed, mis väldiksid edusammude tagasipööramist pärast ühinemist. Seda eesmärki tuleb silmas pidada ka ühinemislepingute koostamisel.

Lisaks tahan tagada, et laienemisprotsessis osalevate riikide reformid oleksid püsivad ja pöördumatud. Tuginedes eelmistest laienemistest saadud kogemustele, olen valmis veelgi tugevamalt toetama laienemispartnereid, et nende edasiliikumine ELi kursil oleks nii kiire kui võimalik, ja just nii kiire, kui nad ise seda soovivad. Seda kajastab põhimõte „rohkem rohkema eest“, mille kohaselt peavad vajalikud reformid olema kasulikud nende elluviijatele. Selle kohta on olemas hea näide Lääne-Balkani kasvukava näol. Selle toetuseks loodud reformi- ja kasvurahastust antakse meie partneritele täiendavat rahalist toetust tingimusel, et nad viivad ellu kõige olulisemad reformid põhi- ja sotsiaal-majanduslikes sektorites. Samal ajal saavad piirkonna riigid kasvukava teiste osade kaudu kasu ka ELi ühtsel turul osalemisest veel enne seda, kui ELiga ühinemine on lõpule viidud. Tuginedes juba tehtud märkimisväärsele tööle, kavatsen rakendada kasvukava esimest sammast, et avada partneritele uusi valdkondi meie siseturul. Sellised võimalused on juba antud Ukrainale, Moldovale ja Gruusiale meie ühiste põhjalike ja laiaulatuslike vabakaubanduspiirkondade raames. Kavatsen täielikult ära kasutada kõiki olemasolevaid vahendeid ja seada järkjärgulise integratsiooni käigus esikohale need valdkonnad, mis toovad käegakatsutavat kasu kodanikele ja ettevõtjatele nii ELis kui ka laienemisprotsessis osalevates riikides. Esmased prioriteetsed valdkonnad on rändluse ja maksete muutmine odavamaks ning kaubavahetuse hõlbustamine. Kui mind volinikuks kinnitatakse, uurin oma ametiaja jooksul ka seda, milliseid võimalusi veel leidub meie laienemispartnerite järkjärgulise integratsiooni edendamiseks.

Kõige olulisem on tagada reformide püsimine ja pöördumatus õigusvaldkonnas, et edendada kohtusüsteemi sõltumatust ja võitlust korrupsiooniga. Need reformid tuleb püsiva mõju tagamiseks konsolideerida ja integreerida institutsioonide tegevusse. Seejuures kavatsen ma kõrvalekaldumatult lähtuda põhiküsimustest. ELi laienemise üks olulisemaid eesmärke on lasta õigusriigi põhimõttel meie maailmajaos kindlalt juurduda. Lisades laienemisprotsessis kõige kaugemale jõudnud riigid komisjoni koostatavasse õigusriigi olukorra aruandesse, püütakse nad viia juba varakult liikmesriikidega võrdsele alusele. See toetab nende riikide püüet teha ühinemise eel demokraatia ja õigusriigi alal pöördumatuid edusamme ja garanteerida ühinemise järel püsivalt kõrged standardid. Selline lähenemisviis võimaldab laiendada aruannet tulevikus ka teistele laienemisprotsessis osalevatele riikidele, nagu on ette nähtud presidendi poliitilistes suunistes. Seda saab kasutada ka ühinemisprotsessi käigus, sealhulgas laienemisaruanne ja rahastamisvahendite puhul. Kui mind ametisse kinnitatakse, ei kõhkle ma tegemast liikmesriikidele ettepanekut võtta laienemisprotsessis osalevate riikide suhtes otsustavaid ja proportsionaalseid parandusmeetmeid juhul, kui reformide elluviimisel ja ühinemisprotsessi nõuete täitmisel esineb tõsiseid või pikaajalisi seisakuid või tagasilangust.

Vaba ja pluralistlik meediakeskkond ning elujõuline ja võimestatud kodanikuühiskond on õigusriigi jaoks väga olulised. Kodanikuühiskonnal ja sõltumatul meedial on oluline roll ka reformide teostamise ning demokraatia, õigusriigi ja inimõiguste olukorra jälgimisel, kuna nad sunnivad valitsust andma selgitusi, kui ta ei järgi ELi väärtusi. Kui mind ametisse kinnitatakse, siis aitan arendada nende osalejate suutlikkust täita oma demokraatliku rolli ning parandada keskkonda, kus nad tegutsevad. Kavatsen kindlalt tagada nulltolerantsi üksikisikute, rühmade, kodanikuühiskonna organisatsioonide, inimõiguste kaitsjate ja ajakirjanike hirmutamise ja ahistamise ning nende vastu suunatud vägivalda suhtes.

Mis puudutab peamisi institutsioonidevahelisi ja poliitikareforme, siis palun vaadata vastuseid 9. küsimusele.

6. Poliitilistes suunistes järgmisele Euroopa Komisjonile (2024–2029) rõhutatakse, et „õigusriigi põhimõtte ja põhiväärtused on jätkuvalt ELi laienemispoliitika nurgakivid“. Arvestades, et ühinemisprotsessid võivad toimuda tagasipöörataval viisil ning et tulemuspõhine lähenemisviis võib viia ka ühinemisläbirääkimiste külmutamiseni, siis milliseid konkreetseid meetmeid Te võtaksite ELi põhiväärtustest ja põhimõtetest taganemise korral, eelkõige demokraatia, inimõiguste, õigusriigi põhimõtte, sealhulgas kohtusüsteemi sõltumatuse, meedia mitmekesisuse ja korrupsioonivastase võitluse valdkonnas?

Meie laienemispoliitika põhineb õigusriigi, demokraatia ja põhiõiguste väärtustel. Kavatsen neid väärtusi kaitsta ja kui mind volinikuks kinnitatakse, teen tihedat koos Euroopa Parlamendi ja nõukoguga, et meie lähenemisviis neid kõigiti arvestaks. Ühinemisprotsessi põhiküsimused on õigusriik, hästi toimiv ja sõltumatu kohtusüsteem, demokraatlike institutsioonide toimimine, põhiõigused, korruptsioonivastane võitlus ja inimõigused. Nn põhiküsimuste teemavaldkond hõlmab 23. peatükki kohtusüsteemi ja põhiõiguste kohta ning 24. peatükki õiguse, vabaduse ja turvalisuse kohta. Need peatükid avatakse läbirääkimiste käigus esimesena ja suletakse viimasena. 2020. aasta muudetud laienemismetoodika kohaselt määrab progress nendes valdkondades kogu läbirääkimiste üldise tempo.

Ühinemisprotsess on nüüd põhjalikumalt reguleeritud kui kunagi varem. Õigusriigi ja demokraatlike väärtuste kinnistumine poliitilises ja institutsioonilises raamistikus ning ühiskonnaelus laiemalt nõuab ulatuslikke institutsioonireforme, kuid sõltub lõppkokkuvõttes poliitilisest tahtest ja võimest ületada meie laienemispartnerite institutsioonide vastuseis reformidele. Seetõttu on range järelevalve õigusriigi põhimõtte ja demokraatlike standardite järgimise üle minu jaoks prioriteet.

Iga kandidaadi edusamme kohtusüsteemi sõltumatuse, meedia mitmekesisuse, inimõiguste austamise, korruptsiooni ning raske ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse ning sooline võrdõiguslikkuse valdkonnas saab hinnata iga-aastase laienemispaketi raames. See võimaldab meil juba varakult märgata ja kiiresti lahendada tagasilanguse probleeme. Põhiväärtuste rikkumiste kindlakstegemiseks ja nende kõrvaldamiseks on laienemispaketis sätestatud, et edusammude olemasolu või puudumist tuleb hinnata faktipõhiselt ja õiglaselt. Pakett sisaldab ka konkreetseid soovitusi puuduste kõrvaldamiseks.

Juhuks, kui kandidaatriigis ilmneb põhiväärtuste küsimustes tagasilangust, on läbirääkimisraamistikutes ette nähtud mehhanismid otsustavate ja proportsionaalsete parandusmeetmete võtmiseks. Ma ei kõhkle vajaduse korral meetmeid võtmast ega neid ka teiega arutamast. Nii näiteks võib konkreetsete peatükkide üle peetavad läbirääkimised katkestada ja uute peatükkide avamise edasi lükata. Raskemate juhtumite korral saab kogu läbirääkimisprotsessi peatada. Väga oluline on säilitada laienemisprotsessi terviklus ja vältida seda, et riigid küll annavad allkirja õigusaktidele, kuid tegelikkuses õonestavad demokraatia põhimõtteid. Selleks on varem astunud konkreetseid samme, näiteks ühinemisläbirääkimistel Türgiga, mis on alates 2018. aastast peatatud, ja Gruusiaga, mille puhul Euroopa Ülemkogu märkis 2024. aasta juunis, et selle riigi praegune tegevus seab ohtu ELi kursi jätkamise ja viib *de facto* ühinemisprotsessi peatamiseni. Need mehhanismid kaitsevad ühinemisprotsessi terviklust. See siiski ei tähenda, et ELi väärtusi ja põhimõtteid ei saaks koos kandidaatriigiga edendada ka muul viisil, ELi suhete laiemas kontekstis, nagu on kirjeldatud Euroopa Ülemkogu järeldustes. Seda kõike ma kavatsen oma töös arvesse võtta.

Kuid selleks, et reformide tempo ei langeks, oleks hea tehtavaid edusamme tunnustada. Ma toetan lähenemisviisi, et laienemispartnerid, kes saavutavad sihtide täitmisel konkreetseid vahe-eesmärke, viiakse läbirääkimiste järgmisse etappi. Nende tegevust toetatakse ka suurema rahalise ja tehnilise abiga. Sellise tulemuspõhise lähenemisviisi kohaselt suurenevad kandidaatriikidele antav ELi toetus ja nende võimalused üha tihedamalt integreeruda vastavalt sellele, kuidas nad täidavad ELi norme.

Need on rahalised stiimulid, mida ma kavatsen kasutada õigusriigi põhimõtte järgimise parandamiseks. Juba praegu tehakse makseid tulemuspõhistest vahenditest, nagu Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu, Ukraina rahastu ja kavandatav Moldova kasvurahastu, alles pärast kokkulepitud demokraatliku valitsemistava ja õigusriigi tugevdamise reformide elluviimist, ja juhul, kui need reformid ei ole tagasipööratavad. Rahalise toetuse andmine vastavalt konkreetsetele edusammudele pakub laienemispartneritele stiimuli eespool nimetatud oluliste reformide elluviimise jätkamiseks.

7. Rääkides välisrahastamisvahenditest, kuidas kavatsete parandada kandidaatriikidele ja potentsiaalsetele kandidaatriikidele antava ühinemiseelse abi järjepidevust, tõhusust ja läbipaistvust, kohaldades Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu, Ukraina rahastu ja muude sarnaste vahendite rakendamisel ranget tingimuslikkust ning tagades Euroopa Parlamendile reaalse rolli välisrahastamisvahendite strateegilisel juhtimisel, muu hulgas esitades õigeaegselt kirjalikku teavet nende rakendamise kohta? Milline on Teie seisukoht Euroopa Komisjoni ettepanekute suhtes järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kohta, seoses vajadusega säilitada ühinemiseelse abi jaoks eraldi rahastamisvahend? Kuidas kavatsete tagada, et need investeeringud tugevdavad positiivselt ELi kohalolekut ja kuvandit abisaajariikides, ning milliseid konkreetseid strateegiaid kavatsete rakendada, et suurendada ELi nähtavust ja mõju ühinemiseelse abi kaudu?

Komisjon peab laienemist oma eelseisva ametiaja prioriteediks.

Olen seisukohal, et ühinemiseelse abi ja idanaabruse riikidele pakutava rahalise abi andmine näiteks Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastust, kavandatavast Moldova rahastust ja Ukraina rahastust peaks sõltuma sellest, kuidas meie partnerid reforme ellu viivad. Arvesse tuleb võtta ka muid rahastamise tingimusi. Toetus peab olema piisavalt paindlik ja selle suurus kohandatav juhaks, kui toimub ootamatuid sündmusi. Muu hulgas peab tagasilanguse korral olema võimalik vahendeid kinni pidada ja ümber suunata ning pakkuda rohkem vahendeid nendele, kes viivad ellu rohkem või eriti keerulisi reforme. Ukraina puhul tuleb arvesse võtta seda, et sõja kestus ja intensiivsus on teadmata. Seetõttu peab talle olema võimalik toetust anda stabiilselt, prognoositavalt, paindlikult ja püsivalt, võttes arvesse ka taastamise ja ülesehitamise vajadust.

Praeguse mitmeaastase finantsraamistiku kohaselt on selles protsessis keskne roll ELi eelarvel. Mõju, mida meie toetus avaldab laienemiskasvatavatele, saame suurendada Lääne-Balkani kasvukava, Moldova kasvukava, Türgi investeerimisplatvormi ja Ukraina rahastu kaudu. Nende abil saab kiirendada partnerite majanduslikku lähenemist ELile ja selle ühtsele turule, töötades samal ajal välja selliseid norme ja protsesse, mis on vajalikud ELi vahendite kasutamiseks ja ELi õigustiku ülevõtmiseks. Kavatsen neid seoseid veelgi tugevdada. Muu hulgas tuleb suurendada riikide ametiasutuste suutlikkust hallata ELi vahendeid tulemuslikult ja tõhusalt.

Järgmise mitmeaastase finantsraamistiku puhul kavatsen eeskätt teha tihedat koostööd eelarvevoliniku ja kõrge esindaja/asepresidendiga, et põhjalikult uuendada meie välistegevuse rahastamist, suurendada selle mõju ja otstarbekohasust ning võtta arvesse ELi strateegilisi huve. Konkreetsemalt kavatsen teha koostööd meie partneritega, et valmistada neid ette ühinemiseks ning stimuleerida ja toetada vajalike struktuurireformide teostamist. Kui mind ametisse kinnitatakse, tagan ühinemiseelse rahastamise konkreetsete prioriteetide ja omaduste arvessevõtmise.

Veel üks oluline asjaolu on laienemise mõju ELi eelarvele. Seda küsimust käsitletakse laienemiseelse poliitika kavandatava läbivaatamise käigus ning ka ühinemisläbirääkimistel. Selleks, et ELi eelarve vastaks liidu praeguste ja uute liikmete vajadustele ka pärast liidu laienemist, peab eelarve käima kaasas aja nõuetega ning olema lihtsam ja paindlikum. Seega on laienemine veel üks põhjus (kuigi mitte just algpõhjus) vaadata ELi eelarve põhjalikult läbi ning viia vastavusse meie praeguste ja tulevaste poliitikaeesmärkidega.

Euroopa Parlamendile kuulub juba praegu oluline roll meie välisrahastamisvahendite strateegilises järelevalves. Muu hulgas osaleb ta ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA III), Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu ning Ukraina rahastu üle peetavates spetsiaalsetes dialoogides.

Selleks et ELi ühinemiseelne abi oleks mõjus, peab see olema hästi nähtav. Sellest oleneb ka ELi maine abi saavates riikides. Selleks et laienemisprotsessis osalevate riikide üldsus oleks ELi rahastamisvahendite kaudu rakendatavast tegevusest ja investeringutest teadlik, tuleb viimased korralikult tähistada. Abisaavate riikide ametiasutused ja EL peavad kodanikke ja sidusrühmi neist igati teavitama. Nagu minu missioonikirjas märgitud, on seda kavas käsitleda kommunikatsioonistrateegias. Vaja on ka korrapäraselt dialoogi kodanikuühiskonna esindajatega. Eelkõige tuleb nendega nõu pidada otsustusprotsesside üle, nagu seda tehti ka Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu ning Ukraina rahastu ja Moldova kasvukava ettevalmistamisel.

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni küsimus

8. Teie ülesannete ja eesmärkide kirjelduses nähakse ette, et kavatsete oma tegevuses pöörata erilist tähelepanu õigusriigi põhimõttele ja põhiväärtustele ning anda oma panuse iga-aastasessse aruandesse õigusriigi olukorra kohta läbirääkijariikides. Kuidas kavatsete tagada, et läbirääkijariigid võtavad õigusriigi olukorda käsitlevas aastaaruandes kindlaks tehtud probleemide suhtes järelmeetmeid? Kas kavatsete läbirääkimiste asjaomastesse peatükkidesse lisada konkreetsed võrdlusalused? Kuidas kavatsete kaasata sellesse protsessi Euroopa Parlamendi ja kuidas teete koostööd Euroopa Komisjoni teiste volinikega, kellel on pädevus selles valdkonnas?

Olen kindlalt seisukohal, et õigusriigi tugevdamine ja põhiväärtuste kaitsmine on ühinemisprotsessis kõige tähtsamal kohal. Kui mind volinikuks kinnitatakse, kasutan kõiki olemasolevaid vahendeid, et tagada selle juhtpõhimõtte järgimine. See hõlmab ühinemisläbirääkimiste tingimuste ja stiimulite täielikku kasutamist ning kehtib ka rahastamisvahendite, nagu Ukraina ja Lääne-Balkani rahastud, ning juhul, kui kaasseadusandjad toetavad kavandatava rahastu vastuvõtmist, ka Moldova jaoks mõeldud rahastamisvahendite puhul.

2024. aasta õigusriigi olukorda käsitlevates aruannetes esitatakse ülevaade ka Serbiast, Montenegrost, Albaaniast ja Põhja-Makedooniast. Sellega suurendatakse kandidaatriikide osalemist ELi protsessides ja seatakse nad kohe alguses liikmesriikidega võrdsele alusele. Riike käsitlevates peatükkides antakse põhjalik ülevaade iga riigi edusammudest ja probleemidest samamoodi kui ELi liikmesriikide puhul.

See, et kandidaatriigid kaasatakse õigusriigi olukorda käsitlevasse komisjoni aruandesse, toetab veelgi nende reformipüüdlusi – aitab täita laienemispaketis esitatud soovitusi ning saavutada enne ühinemist püsivaid ja pöördumatuid edusamme demokraatia ja õigusriigi valdkonnas. Lisaks tagatakse sellega, et nad täidavad rangeid nõudeid ka pärast ühinemist. Kooskõlas presidendi poliitiliste suunistega astun koos demokraatia, õigusküsimuste ja õigusriikluse volinikuga samme, et kaasata õigusriigi olukorda käsitlevasse aruandesse ka teised laienemispartnerid, kes on selleks valmis.

Iga-aastane laienemispakett on komisjoni peamine vahend, mille abil saab hinnata olukorda ja edusamme laienemisprotsessi põhiküsimustes, sealhulgas õigusriigi ja põhiõiguste valdkonna reformide teostamisel. Selle paketi raames saab komisjon esitada ka oma soovitusel valdkondade kaupa. Laienemisprotsessi aluseks peaks olema üksainus sidus soovitusel pakett. Seetõttu ei esitata õigusriigi olukorda käsitlevas aruandes soovitusel laienemisprotsessis osalevatele riikidele.

Kavatsen kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikidega suhtlemisel kõige tähelepanelikumalt jälgida õigusriigi põhimõtete täitmist. Vastavalt ühinemismetoodikale on läbirääkimisraamistikutes sätestatud, et esimesena avatakse ja viimasena lõpetatakse läbirääkimised põhiküsimuste teemavaldkonna üle, ning õigusriigi peatükkide täitmist jälgitakse konkreetsete lähte- ja vahekriteeriumide alusel. Kavatsen teha tööd selle nimel, et protsessi käigus kehtestataks töökindlad ja õiglased võrdlusalused, millest läbirääkimisi pidavad riigid saavad lähtuda nende kriteeriumide täitmisel ja mis võimaldaks komisjonil esitada oma hinnangu kohe, kui edusammud on tehtud. Soovitan jätkata riigiga läbirääkimisi ainult juhul, kui see riik on teinud konkreetseid ja pidevaid edusamme õigusriigi põhimõtete täitmisel.

Selleks et tagada ELi laienemispoliitika järjepidevus ja tõhusus õigusriigi põhimõtte ja põhiväärtuste edendamisel, kavatsen teha tihedat koostööd teiste volinikega, kes tegelevad selle valdkonnaga, eelkõige aga demokraatia, õigusküsimuste ja õigusriikluse volinikuga. Nagu eespool märgitud, teen Euroopa Parlamendiga tihedat koostööd iga-aastase laienemispaketi raames ja olen valmis vahetama teavet Euroopa Parlamendi liikmetega.

Põhiseaduskomisjoni küsimus

9. Lähtudes Euroopa Parlamendi 29. veebruari 2024. aasta resolutsioonist ELi integratsiooni süvendamise kohta tulevast laienemist silmas pidades – kas nõustute, et laienemise olulisust silmas pidades on ELis tarvis märkimisväärset institutsioonidevahelist reformi? Milliseid konkreetseid meetmeid kavatsete esitada, et viia läbi institutsioonilised reformid, mis on vajalikud laienenud liidu tõhusa toimimise, uute liikmete vastuvõtmiseks piisava suutlikkuse ja nende eduka integratsiooni tagamiseks? Kuidas koordineeriksite oma tegevust Euroopa Komisjoni ülejäänud volinike ja selle presidendiga, et tagada aluslepingute läbivaatamise ja muutmise abil sujuv laienemisprotsess?

Milliseid reforme saab Teie arvates järgmise viie aasta jooksul läbi viia ilma aluslepinguid muutmata?

Kas oleksite nõus loobuma ühehäälsuse nõudest, et parandada otsustamismenetluste tõhusust, ning rakendada kvalifitseeritud häälteenamusega hääletamist sellistes valdkondades nagu laienemisprotsessi vaheetapid, demokraatia, inimõiguste ja õigusriigi põhimõtte kaitse, mitmeaastane finantsraamistik, sanktsioonid ja muud asjakohased välispoliitilised otsused?

Kas toetaksite resoluutsemat ja tõhusamat otsuste tegemist ELi laienemispoliitika üle, sealhulgas Euroopa Parlamendi järelevalvet, et suurendada demokraatlikku legitiimsust ja vastutust?

Järkjärguline laienemine on tugevdanud ELi ning toonud märkimisväärset kasu nii vanadele kui ka uutele liikmesriikidele. Luban, et ühineda saavad ainult need kandidaadid, kes on selleks tõeliselt valmis ja tingimusteta pühendunud ELi alusväärtuste austamisele.

Samuti on meil vaja ambitsioonikat sisereformikava, et tagada suurema liidu sujuv toimimine. Uute liikmete ühinemise ajaks peavad ettevalmistused olema tehtud nii ELil kui ka tulevastel liikmesriikidel. EL peab laienedes tegutsema süvisi. Me peaksime töötama korraga mõlemal suunal. Probleeme seoses ELi tegutsemisvõimega esineb ka 27 liikmesriigist koosnevas liidus ja need ei ole sugugi seotud ainult tulevase laienemisega.

Laienemist tuleks tegelikult pidada meie tegutsemisvõime, poliitika ja rahastamisprogrammide arengu katalüsaatoriks. Seda, milliseid reforme teha ja millal, tuleb kaaluda ulatuslikumas kontekstis, mitte ainult laienemise seisukohast.

Laienemiseelse poliitika läbivaatamine komisjoni poolt aitab välja selgitada lüngad ja vajadused, s.t vajaduse teha muudatusi, et meie poliitika toimiks tulemuslikult ka suuremas liidus.

Nagu on märgitud poliitilistes suunistes, tuleb muuta ka aluslepingut, kui see aitab liitu paremaks muuta. Kuid me peaksime keskenduma ka sellele, mida saab juba praegu ära teha, ja valdkondadele, kus üldine konsensus on saavutatud. Nii näiteks on aluslepingutes juba ette nähtud üleminekuklauslid, mis võimaldavad olulistest valdkondades minna nõukogus ühehäälsuselt üle kvalifitseeritud häälteenamusega hääletamisele. Komisjon on kogu aeg kindlalt toetanud nende klauslite kasutuselevõttu.

Laienemisprotsessi puhul on ühehäälsuse nõue uue liikmesriigi vastuvõtmiseks hästi mõistetav ja täielikult põhjendatud, kuid peame tunnistama, et kui ühehäälsust eeldatakse igas etapis, võib vaid ühe liikmesriigi vastuseis protsessi aeglustada. Olen valmis andma oma panuse arutellu selle üle, kuidas saaks menetlust ja protsessi mõnes laienemise etapis täiustada ja kiirendada ilma liikmesriikide õigusi riivamata.

Teen tihedat koostööd presidendi ja teiste volinikega, et laienemiseks vajalikud institutsioonilised reformid oleksid kooskõlas ELi üldiste prioriteetidega. Oluline on tugevdada institutsioonide, eelkõige komisjoni, Euroopa Parlamendi ja nõukogu koostööd, ning ma olen pühendunud sellesuunaliste jõupingutuste edendamisele.

Nagu eespool juba märgitud, olen seisukohal, et ka kodanikud ja kodanikuühiskond saavad mängida olulist rolli liidu ettevalmistamisel laienemiseks. Selles küsimuses kavatsen pöörata suurt tähelepanu sellele, et laienemise käigust teavitamine oleks selge ja läbipaistev ning et kogu ELis ja laienemisprotsessis osalevates riikides kuulataks ära inimeste seisukohad.

Inimõiguste allkomisjoni küsimus

10. Kas kavatsete suurendada Euroopa Liidu toetust kodanikuühiskonna ja demokraatlike jõudude osalejatele, kes edendavad inimõigusi, õigusriiki ja põhiväärtusi laienemisprotsessis osalevates riikides ja teistes Teie vastutusallas kuuluvates riikides? Milliseid konkreetseid meetmeid kavatsete sellega seoses võtta?

Minu eluloost on näha, et olen tegutsenud ka kodanikuaktivistina, mistõttu see küsimus on mulle eriti südamelähedane. Kodanikuühiskond on iga elujõulise demokraatia keskmes ja kui mind volinikuks kinnitatakse, siis kavatsen teha nii palju kui suudan selleks, et neid olulisi osalejaid igal tasandil arvesse võetaks. Juba täna toetab komisjon aktiivselt suutlikkuse suurendamise algatusi ja annab rahalist toetust kodanikuühiskonna organisatsioonidele, mis suurendab nende suutlikkust toetada õigusreforme, osaleda poliitika kujundamises ja sundida ametiasutusi oma tegevusest aru andma. Nii näiteks Ukraina rahastu III samba kaudu toetab komisjon pidevalt inimõiguste kaitsjaid, korruptsioonivastases võitluses osalejaid ja muid Ukraina elujõulise ja aktiivse kodanikuühiskonna alt üles suunatud algatusi, kusjuures viimasel ajal pööratakse suurt tähelepanu Ukraina ELiga ühinemise protsessile.

Kui mind ametisse kinnitatakse, kavatsen veelgi süvendada koostööd kodanikuühiskonnaga, et keskkond, kus need organisatsioonid tegutsevad, oleks turvaline ja soodne ning ilma põhjendamatute piiranguteta. Seal, kus selline keskkond puudub, peab EL leidma muid viise, kuidas neid toetada ilma nende elu ja elatusvahendeid ohtu seadmata. Me võlgneme seda neile, kes hoiavad vapralt ELi lippu, kuigi see võib olla neile isiklikult väga ohtlik. Seega keskendun pidevale koostööle kodanikuühiskonna, sõltumatu meedia ja inimõiguste kaitsjatega, et lahendada nende mured ja et nad saaksid end kuuldavaks teha. Meie rahastamisvahenditest tuleb anda tehnilist ja suutlikkuse suurendamise toetust ka kõigi laienemisprotsessis osalevate ja idanaabruse riikide kodanikuühiskonnale.

Sõna- ja meediavabadus kuulub demokraatliku ühiskonna põhialuste ja seega ka ELi põhiväärtuste hulka. Seetõttu on sellel ELiga ühinemise protsessis oluline roll ja ühtlasi on see õigusriiki käsitlevates peatükkides sätestatud oluline kriteerium, mis tuleb täita ühinemisläbirääkimiste käigus. Laienemisprotsessis osalevaid ja idapartnerluse riike külastades kavatsen kohtuda eri valdkondade kodanikuühiskonna ja valitsusväliste organisatsioonidega, näiteks naiste õigustega tegelevate organisatsioonide ning tõrjutud rühmi, sealhulgas puuetega inimesi, vähemusi ja LGBTIQ-suunitlusi esindavate organisatsioonidega.

Samuti jätkan partnerriikide valitsustega muu hulgas inimõiguste teemalist dialoogi, isegi kui poliitiline keskkond on keeruline. Riikides, kus kodanikuühiskonna tegutsemisruum aheneb, jälgivad olukorda ELi delegatsioonid, kes suudavad teha vahet sõltumatutel ja riigi mõju all olevatel kodanikuühiskonna organisatsioonidel ja meediaorganisatsioonidel. Keerukates oludes kodanikuaktiivsuse ja demokraatliku kaasatuse edendamisel tugineda tööle, mida on teinud mainekad organisatsioonid ja partnerid, nagu Euroopa Nõukogu, Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioon (OSCE) ning selle demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (ODIHR).

Tagan, et meie finantsabi on kooskõlas ELi väärtustega ning edendab inimõigusi, demokraatiat, õigusriiki ja põhiõigusi. Meie tegevus lähtub ka tulevikus asjaomaste sidusrühmadega konsulteerimise tulemustest ja kahju mittetekitamise põhimõtte järgimisest. Nii vastab töö, mida komisjon teeb ELi nimel, põhiväärtustele ja aitab lahendada võimalikke inimõiguste rikkumisi.